

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра анатомії і фізіології людини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

6.020202 «Хореографія»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії» для студентів галузі знань 0202 Мистецтво напряму підготовки . 6.020202 «Хореографія».

Розробники:

Ірина Дмитрівна Омері, кандидат біологічних наук, доцент кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) анатомії і фізіології людини
Протокол від “27” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри анатомії і фізіології людини

 - (І.М. Маруненко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

© Омері І.Д., 2014 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни	4 ст.
2.	Мета та завдання навчальної дисципліни	5 ст.
3.	Програма навчальної дисципліни	6 ст.
4.	Структура навчальної дисципліни	10 ст.
5.	Навчально-методична карта дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії»	11 ст.
6.	Теми практичних занять	12 ст.
7.	Самостійна робота	15 ст.
8.	Індивідуальні завдання	17 ст.
9.	Методи навчання	18 ст.
10.	Методи контролю	19 ст.
11.	Методичне забезпечення	21 ст.
12.	Питання до модульного контролю	21 ст.
13.	Рекомендована література	23 ст.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>0202 Мистецтво</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>6.020202</u> <u>«Хореографія»</u> (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		2-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>«бакалавр»</u>	Лекції	
		20 год.	год.
		Практичні	
		22 год.	год.
		Модульний контроль	
		6 год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	
		Вид контролю:	
		ПМК	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – висвітлити особливості функції органів, систем органів і організму в цілому в міру його росту і розвитку та забезпечення підготовки педагога до надання першої (долікарської) медичної допомоги при нещасних випадках і невідкладних станах.

Завдання курсу:

- встановлення взаємозв'язку будови і функцій органів і систем органів організму;
- ознайомлення з фізіологічними процесами, що відбуваються в організмі дитини;
- оволодіння технікою надання першої (долікарської) допомоги при травмах, кровотечах, ураженнях різними хімічними і фізичними факторами (електричним струмом, високою і низькою температурами, радіацією) та при отруєннях;

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на *засвоєнні знань* про:

- основи анатомії та фізіології організму людини;
- особливості процесів дихання, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- техніку надання долікарської допомоги в різних ситуаціях, спрямовану на попередження ускладнень та врятування життя потерпілого.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички*:

- визначають загально-біологічні, цитологічні, гістологічні та спеціальні поняття;
- застосовують конкретні знання для пояснення фізіологічних процесів, еволюційних особливостей, екологічних ситуацій;
- розпізнають органи і системи органів, пояснювати зв'язок між іншими будовою і функцією;
- пояснюють шкідливість впливу факторів ризику на здоров'я людини;
- використовувати набуті знання не тільки в побуті та особистому житті, а також і в повсякденній роботі.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії», становить 108 год., із них 20 год. – лекції, 22 год. – практичних, 6 год. – індивідуальна робота, 54 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ВІКОВОЇ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ

Тема 1. Вступ. Значення анатомії і фізіології та медицини у хореографії. Організм – єдине ціле.
(2 год.)

Предмет анатомії і фізіології. Зв'язок анатомії і фізіології з іншими біологічними дисциплінами.
Організм саморегулююча система.

Основні поняття теми: анатомія, фізіологія, медицина, організм.

Тема 2. Загальні закономірності росту та розвитку організму. Загальний огляд будови і функцій організму. (2 год.)

Поняття росту і розвитку. Вплив середовища на ріст і розвиток. Акселерація (поняття і причини). Вікова періодизація.

Будова клітин. Функціональне значення окремих структур клітини. Основні процеси життєдіяльності клітини. (обмін речовин, живлення, дихання, подразливість, збудливість, розмноження). Будова і функції тканин. Рівні організації тіла людини: клітина, тканина, органи, система органів. Саморегуляція — універсальна властивість організму. Нервова і гуморальна регуляція функцій організму.

Основні поняття теми: ознайомлення з гістологічними, анатомічним, фізіологічними поняттями, такими як: ендоплазматичний ретикулум, мітохондрії, лізосоми, комплекс Гольджі, рибосоми, клітинний центр, міофібрили, тонофібрили, нейрофібрили, ядро, хромосоми, білки, жири, вуглеводи, амінокислоти, нуклеїнові кислоти; тканини: епітеліальна, м'язова, сполучна, нервова; процеси життєдіяльності: фагоцитоз, піноцитоз, розмноження (мітоз), збудження, гальмування, рефлекс; процеси обміну речовин і енергії — асиміляція, дисиміляція.

Практичне заняття 1. Загальні закономірності росту та розвитку організму. (2 год.)

Тема 3. Будова опорно-рухового апарату. Профілактика та перша медична допомога при травматичних пошкодженнях опорно-рухового апарату. (2 год.)

Значення опорно-рухової системи. Загальні відомості про скелет (форма, з'єднання, будова і хімічний склад кісток) ріст кісток, частини скелета.

Загальні відомості про м'язи. Будова м'язів. Основні групи м'язів людського тіла. Скоротність як основна властивість м'язів. М'язовий тонус і контрактура. Зміна функціонального стану м'язів під впливом ЦНС.

Види і ознаки переломів. Значення рентгенографії в діагностуванні переломів кісток. Імобілізація уламків кісток під час транспортування потерпілих. Засоби транспортної імобілізації. Показання до їх застосування. Основні правила транспортної імобілізації.

Закриті ушкодження, визначення, причини. Удари м'яких тканин. Розтягнення та розриви зв'язок, сухожиль, м'язів. Ознаки. Долікарська медична допомога. Поняття про вивихи.

Основні поняття теми: типи з'єднання кісток (суглоб, синартроз, діартроз), відділи скелету людини — скелет тулуба (хребетний стовп, грудна клітка, 12 пар ребер, скелет кінцівок, лопатка, ключиця, передпліччя (променева, ліктьова), зап'ястя, п'ястя, фалангі пальців, крижі, тазові кістки, стегнова, велика і мала гомілкові кістки, передплесна, плесна, фалангі пальців стопи, черепа — мозковий і лицьовий відділи.

М'язи — довгі, широкі, короткі, колові м'язи голови (жувальні, мимічні), м'язи грудної клітки (міжхребетні, великий і малий грудні, передній зубчастий м'яз, діафрагма, м'язи живота (прямий, пірамідальний, квадратний, широкі м'язи), м'язи спини (трапецієвидний, найширший), синоргісти, антагоністи, піднімачі, згиначі, розгиначі, гладенькі, поперечносмугасті. Пряме, непряме подразнення, поодинокі тетанічне скорочення м'язів. Тонус м'язів, контрактура, сила, втома м'язів.

Практичне заняття 2. Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи людини. (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ)

Тема 4. Морфо-функціональні особливості крові та кровообігу організму (2 год.)

Внутрішнє середовище організму: кров, лімфа, тканинна рідина. Біологічне значення крові. Склад крові: плазма, формені елементи (еритроцити, лейкоцити, тромбоцити). Імунітет. Роль І.І.Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій організму. Зсідання крові як захисна реакція організму. Інфекційні хвороби і боротьба з ними. Хвороби, пов'язані з порушенням функцій імунної системи (ревматизм, алергічні хвороби, СНІД). Загартування організму дітей і підлітків.

Органи кровообігу: серце і судини. Біологічне значення кровообігу. Будова і робота серця. Серцевий цикл. Регуляція роботи серця. Велике і мале коло кровообігу. Кровоносні судини: будова, функції. Регуляція роботи судин. Особливості кровообігу плоду.

Профілактика та перша медична допомога при серцево-судинних захворюваннях, захворюваннях крові і кровотечах. Шкідливий вплив куріння й вживання алкоголю на серце і судини.

Основні поняття теми: внутрішнє середовище організму, тканинна рідина, лімфа, кров, плазма, формені елементи крові: еритроцити, лейкоцити (нейтрофіли, еозинофіли, базофіли, моноцити, лімфоцити), тромбоцити, кровотворення, зсідання крові (тромбоцити, тромбопластин, протромбін, фібриноген, фібрин), аглютинація, резус-фактор, імунітет (природний, штучний), велике і мале коло кровообігу (артерії, вени, капіляри), серце (епікард, міокард, ендокард, перикард), стулкові, півмісяцеві клапани, цикл роботи серця (систола, діастола), систолічний і хвилинний об'єм серця, іннервація серця, тиск крові, розподіл крові в організмі, особливості кровообігу в серці, легенях, мозку, серцево-судинні захворювання, кровотечі, нервова регуляція, гуморальна регуляція, склад лімфи, рух лімфи по лімфатичним судинам. Ішемічна хвороба серця, стенокардія, аритмія, тахікардія, брадикардія, гемофілія, гострий лейкоз.

Практичне заняття 3-4. Анатомія і фізіологія кровоносної системи. (4 год.)

Тема 5. Профілактика та перша медична допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах. (2 год.)

Поняття травматизм, травма. Види травм. Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Травматичний шок, його перебіг, основні ознаки. Долікарська медична допомога при травматичному шоку. Поняття про знеболювання при травмах. Асептика, антисептика.

Поняття десмургія, пов'язка, перев'язка. Види пов'язок (м'які, тверді), їх мета. Типи пов'язок за призначенням. Типи бинтових пов'язок. Загальні правила бинтування. Загальні вимоги до накладання бинтових пов'язок. Техніка накладання найбільш поширених пов'язок (спіральна пов'язка з однією та двома стрічками, пов'язка на молочну залозу, хрестоподібна, пов'язка Дезо); пов'язки на ділянку живота і таза (спіральна, колова, колосоподібна, Т-подібна); пов'язки на верхні та нижні кінцівки (колосоподібна, черепащача, восьмиподібна, поворотна, спіральна).

Визначення, класифікація та характеристика кровотеч залежно від виду ушкодження судин. Небезпека кровотеч. Методи зупинення кровотеч - тимчасове зупинення, поняття про остаточне зупинення кровотеч. Способи тимчасової зупинки кровотеч.

Основні поняття теми: травма, травматизм, рана, пов'язки, кровотеча, десмургія, асептика, антисептика, реанімація.

Практичне заняття 5. Десмургія (2 год.)

Тема 6. Особливості будови і функції органів дихання. Перша допомога при розладах дихання. (2 год.)

Біологічне значення дихання. Загальна будова органів дихання (носова порожнина, носоглотка, гортань, трахея, бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибина і частота дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання.

Особливості дихання під час спокою та фізичної роботи. Дихальні вправи для формування правильної дикції.

Причини розладів дихання та перша допомога при них. Перша допомога при зупинці дихання: у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою.

Інфекційні захворювання у дітей: риніт, фарингіт, ларингіт, трахеїд, гострий бронхіт, хронічний бронхіт, пневмонія, ГРВІ, бронхіальна астма, природжені вади серця, ревматизм.

Основні поняття теми: дихання, вдих, видих, життєва ємність легень, склад вдихувального і видихувального повітря, альвеолярне повітря, зв'язування кисню кров'ю, зв'язування вуглекислого газу кров'ю, дихальний центр, рефлекторна регуляція, гуморальний вплив на дихальний центр, перший вдих новонародженого, дихання при фізичній роботі, зупинка дихання, реанімація.

Практичне заняття 6. Анатомія і фізіологія дихальної системи. (2 год.)

Тема 7. Морфо-функціональні особливості органів травної системи. Харчування і здоров'я людини. Запобігання шлунково-кишковим захворюванням. (2 год.)

Біологічне значення травлення. Система органів травлення дитини: будова, функції. Особливості травлення в ротовій порожнині, шлунку, кишечнику. Регуляція травлення. Всмоктування в шлунково-кишковому тракті. Захисна властивість травного тракту. Профілактика шлунково-кишкових захворювань.

Обмін речовин як основна функція життя. Обмін білків, жирів, вуглеводів. Водний і мінеральний обмін. Вітаміни. Збереження вітамінів в їжі. Недостатнє харчування та його наслідки: дистрофія, обмеження росту, затримка статевого дозрівання. Надмірне харчування, ожиріння. Зміни в організмі при ожирінні. Харчування. Харчовий раціон.

Значення та фізіологічні принципи раціонального харчування. Оздоровче та лікувальне харчування. Роздільне і змішане харчування. Вегетаріанство як система харчування. Калорійність добового раціону. Якісний склад добового раціону. Режим та організація харчування. Санітарний режим харчоблоку. Профілактика харчових отруєнь. Джерела радіаційного забруднення їжі та його наслідки. Методи очищення власного організму від токсичних речовин.

Основні поняття теми: органи травлення (ротова порожнина, стравохід, шлунок, кишки), травні залози (слинні, підшлункова, печінка), ферменти (птіалін, мальтоза, лізоцим, пепсин, желатиназа, хімоцин, ліпаза, трипсин, хімотрипсин, амілаза тощо), регуляція слиновиділення (умовно-рефлекторне і безумовно-рефлекторне), ковтання, жування, характер шлункової секреції, рухова функція шлунку, скорочення кишок, шлунковий сік, жовч, підшлунковий сік, перистальтика, дефекація, шлунково-кишкові захворювання: гастрит, виразкова хвороба, патологія печінки, холецистит, дискінезія, дисбактеріоз; обмін речовин, дисиміляція (катаболізм), асиміляція (анаболізм), енергетичний і пластичний обмін, етапи обміну основних речовин, обмін білків, обмін вуглеводів, обмін жирів, вітаміни, харчування, харчовий раціон, калорійність.

Практичне заняття 7-8. Особливості травлення та обміну речовин і енергії (4 год.)

Тема 8. Морфо-функціональні особливості видільної системи людини. Запобігання захворюванням і травмам сечовидільної системи. Фізіологія і гігієна шкіри. (2 год.)

Біологічне значення процесів виділення. Органи виділення людини. Будова і функції сечовидільної системи людини. Механізм утворення первинної і вторинної сечі. Запальні явища сечовидільної системи. Утворення каменів в нирках, можливі причини каменеутворення. Профілактика захворювань сечовидільної системи.

Будова і функції шкіри. Профілактика захворювань шкіри. Гігієна шкіри. Принципи загартування організму. Профілактика і перша допомога при тепловому, сонячному ударах, опіках та обмороженнях.

Основні поняття теми: органи виділення, нирки, нефрон, сечовід, сечовий міхур, сечівник, первинна сеча, вторинна сеча, захворювання сечовидільної системи: поліурія, гематурія, глюкозурія, гломерулонефрит, уремія, пієлонефрит; шкіра, епідерміс, дерма, підшкірна клітковина, меланін, інфекційні захворювання шкіри.

Практичне заняття 9. Анатомія і фізіологія органів виділення. Фізіологія шкіри. (2 год.)

Змістовий модуль III.

БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.

Тема 9. Анатомія і фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність. (2 год.)

Значення нервової системи; властивості нервової системи; загальний план будови нервової системи. Поняття про рефлекс, рефлекторну дугу, збудження і гальмування, іррадіацію й індукцію в ЦНС.

Будова, розвиток і функціональне значення різних відділів нервової системи, будова головного мозку, ретикулярна формація, лімбічна система мозку, сенсорні, моторні, асоціативні ділянки кори великих півкуль. Вегетативна нервова система.

Значення праць І.М.Сеченова та І.І.Павлова у вивченні функцій кори великого мозку. Умовні і безумовні рефлексії (умовні, набуті). Механізм утворення умовного рефлексу. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Поняття про пізнавальну діяльність людини. Увага: фізіологічний механізм, види, властивості. Пам'ять: фізіологічні механізми та види. Емоції: фізіологічний механізм емоцій. Динамічний стереотип. Типи ВНД. Сон та його гігієнічне значення.

Основні поняття теми: аксон, дендрит, нейрон, ядра, кора, сіра і біла речовина, нервові волокна (мієлінові, безмієлінові); нерви (рухові, чутливі, змішані); синапс, медіатори – аміни (ацетилхолін, норадреналін, дофамін, серотонін), амінокислоти (гліцин, глютамінова кислота та ін.), пуринові та нуклеотиди (АТФ); медіатори: збуджувальні, гальмівні, модулюючі; рефлекс, рефлекторна дуга, рецептори, аферентний шлях, нервовий центр, еферентний шлях, ефектор; волокна: асоціативні, комісуральні, проєкційні; оболонки мозку: тверда, павутинна, м'яка; нерви шийного сплетіння: великий вушний, поперечний нерв шиї, малий потиличний нерв, надключичні нерви – шкірні нерви, м'язові нерви, діафрагмальний нерв – змішаний нерв; нерви плечового сплетіння: короткі нерви (грудні, підлопатковий і надлопатковий, тильний нерв лопатки, грудо-спинний нерв, підключичний, паховий), довгі нерви (при середній шкірний нерв плеча, при середній нерв передпліччя, серединний, ліктьовий, променевий, м'язово-шкірний); поперекове сплетіння (м'язові, клубово-підчеревний нерв, клубово-пахвинний нерв, бічний шкірний нерв стегна, статевостегновий нерв, затульний нерв, стеговий нерв); крижове сплетіння – короткі нерви (нижній сідничний нерв, верхній сідничний нерв, статевий нерв), довгі нерви (задній шкірний нерв стегна, сідничний, великогомілковий, малогомілковий, литковий); куприкове сплетіння; довгастий мозок, міст, мозочок, середній мозок (первинні зорові бугри, задні слухові бугри, чорна субстанція, червоне ядро); проміжний мозок (таламус, епіталамус, гіпоталамус); ретикулярна формація; права і ліва півкулі; шари кори; смугасте тіло; огорожа; лімбічна система (мигдалеподібне тіло, морський коник, прозора перетинка); зони кори (рухова, сенсорна, асоціативна); черепно-мозкові нерви, вегетативна нервова система (симпатична, парасимпатична).

Практичне заняття 10. Фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність. (2 год.)

Тема 10. Анатомія і фізіологія аналізаторів (2 год.)

Значення сенсорних систем для організму людини. Зорова і слухова сенсорні системи. Вестибулярний апарат: будова і функції. Хеморецепторні сенсорні системи. М'язова, тактильна та температурна чутливість.

Основні поняття теми: аналізатор: зоровий, слуховий, очне яблуко, допоміжний апарат ока, фоторецептори, акомодация, далекозорість, короткозорість, рефракція, світловий коефіцієнт; вухо: зовнішнє, середнє, внутрішнє, фоторецептори; вестибулярний апарат, отолітовий апарат, механорецептори, хеморецептори, пропріорецептори, інтерорецептори, смаковий аналізатор, нюховий аналізатор.

Практичне заняття 11. Анатомія і фізіологія аналізаторів. (2 год.)

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ВІКОВОЇ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ								
1.	Вступ. Значення анатомії і фізіології та медицини хореографії. Організм – єдине ціле.	8	2	2			6	
2.	Загальні закономірності росту та розвитку організму. Загальний огляд будови і функцій організму.	10	4	2	2		6	
3	Будова опорно-рухового апарату. Профілактика та перша медична допомога при травматичних пошкодженнях опорно-рухового апарату.	12	6	2	2	2	6	
Разом		32	12	6	4	2	18	2
Змістовий модуль II. ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ)								
4.	Морфо-функціональні особливості крові та кровообігу організму	10	6	2	4		4	
5.	Профілактика та перша медична допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах.	8	4	2	2		4	
6.	Особливості будови і функції органів дихання. Перша допомога при розладах дихання.	10	6	2	2	2	4	
7	Морфо-функціональні особливості органів травної системи. Харчування і здоров'я людини. Запобігання шлунково-кишковим захворюванням.	8	6	2	4		2	
8	Морфо-функціональні особливості видільної системи людини. Запобігання захворюванням і травмам сечовидільної системи. Фізіологія і гігієна шкіри.	8	4	2	2		4	
Разом		46	26	10	14	2	18	2
Змістовий модуль III. БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.								
9.	Анатомія і фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність	13	4	2	2		9	
10	Анатомія і фізіологія аналізаторів	15	6	2	2	2	9	
Разом		30	10	4	4	2	18	2
Разом за навчальним планом		108	48	20	22	6	54	6

Навчально-методична карта дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії»

Разом: 108 год., лекції – 20 год., практичні роботи – 22 год., індивідуальна робота – 6 год.,
самостійна робота – 54 год., підсумковий контроль – 6 год.; Коефіцієнт: **2,6**

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II					Змістовий модуль III	
Назва модуля	ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ			ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ) ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА					БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.	
Кількість балів за модуль	70 балів			127 балів					69 балів	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Вступ. Значення анатомії і фізіології та медицини у хореографії. Організм – єдине ціле. (1 бал)	Загальні закономірності росту та розвитку організму. Загальний огляд будови і функцій організму (1 бал)	Будова опорно-рухового апарату. Профілактика та перша медична допомога при травматичних пошкодженнях опорно-рухового апарату(1 бал)	Морфо-функціональні особливості крові та кровообігу організму (1 бал)	Профілактика та перша медична допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах (1 бал)	Особливості будови і функції органів дихання. Перша допомога при розладах дихання (1 бал)	Морфо-функціональні особливості органів травної системи. Харчування і здоров'я людини. Запобігання шлунково-кишковим захворюванням (1 бал)	Морфо-функціональні особливості видільної системи людини. Запобігання захворюванням і травмам сечовидільної системи. Фізіологія і гігієна шкіри (1 бал)	Анатомія і фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність (1 бал)	Анатомія і фізіологія аналізаторів(1 бал)
Теми практичних занять		Загальні закономірності росту та розвитку організму (10+1 балів)	Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи людини (10+1 балів)	Анатомія і фізіологія кровоносної системи (20+2 балів)	Десмургія (10+1 балів)	Анатомія і фізіологія дихальної системи (10+1 балів)	Особливості травлення та обміну речовин і енергії (20+2 балів)	Анатомія і фізіологія органів виділення. Фізіологія шкіри. (10+1 балів)	Фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність (10+1 балів)	Анатомія і фізіологія аналізаторів (10+1 балів)
Самостійна робота	5 балів		5 балів	5 балів		5 балів			5 балів	5 балів
ІНДЗ	30 балів									
Модульн контроль	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ

Практичне заняття 1

Тема: Загальні закономірності росту та розвитку організму

Практична робота № 1. Оцінка фізичного розвитку організму

1. Вимірювання маси тіла.
2. Вимірювання зросту.
3. Вимірювання окружності грудної клітки.
4. Вимірювання окружності голови.
5. Заповнити таблицю «Показники фізичного розвитку організму».
6. Обчислити зріст і масу тіла дітей відповідного віку.
7. Оцінити фізичний розвиток.
8. Встановити пропорційні співвідношення між частинами тіла, користуючись системою співвідношень розмірів окремих частин тіла, розробленою видатним російським анатомом П.І. Карузіним
9. Зробити висновок про індивідуальний фізичний розвиток організму та значення антропометричних методів для визначення фізичного розвитку людини.

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 2

Тема: Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи людини

Практична робота №2. Визначення постави у людини

1. Встановити, який у вас вид постави та які її характерні ознаки.
2. Визначити, як неправильна постава впливає на організм дитини та які заходи запобігають утворенню неправильної постави.

Практична робота №3. Визначення форми стопи методом плантографії

1. Визначити форму стопи визначають за її відбитком.
2. Зробіть обчислення за формулою.
3. Сформулюйте висновки.

Самоконтроль 1. Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи

Основна література: 9, 10

Змістовий модуль II. ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ) ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Практичне заняття 3

Тема: Анатомія і фізіологія кровоносної системи

Практична робота №4. Оцінка функціонального стану серцево-судинної системи

1. Визначити частоти пульсу при різних станах організму.
2. Розрахувати відсоток прискорення пульсу при фізичному навантаженні.
3. Охарактеризувати залежність частоти пульсу від стану організму.
4. Охарактеризувати залежність тривалості серцевого циклу від стану організму.
5. Оцінити рівень функціонального стану серцево-судинної системи організму.

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 4

Тема: Анатомія і фізіологія кровоносної системи

Практична робота №5. Оцінка рівня фізичного стану організму

1. Виміряйте свою масу тіла.
2. Виміряйте свій зріст.

3. Виміряйте частоту серцевих скорочень протягом 1 хвилини.
4. Розрахуйте середній артеріальний тиск за формулою.
5. Розрахуйте індекс фізичного стану.

Самоконтроль 2. Анатомія і фізіологія кровоносної системи

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 5

Тема: Десмургія

Практична робота №6. Долікарська медична допомога при травмах і нещасних випадках

1. Визначте яка пов'язка зображена на малюнку.
2. Перерахуйте загальні правила бинтування.
3. Оволодійте навичками накладання пов'язок на різні частини тіла.

Основна література: 10

Практичне заняття 6

Тема: Анатомія і фізіологія дихальної системи

Практична робота №7. Оцінка функціонального стану дихальної системи

1. Визначити час максимальної затримки дихання при глибокому вдиху (проба Штанге) й глибокому видиху (проба Генча), відновлення дихання після затримки.
2. Визначити функціональну дихальну пробу з максимальною затримкою дихання до та після 20 присідань (проба Серкіна).
3. Охарактеризувати функціональний стан дихальної системи.
4. Скласти рекомендації щодо покращення функціонального стану дихальної системи.

Самоконтроль 3. Анатомія і фізіологія дихальної системи

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 7

Тема: Особливості травлення та обміну речовин і енергії

Практична робота №8. Гігієнічні основи харчування

1. Визначити основний та загальний обмін.
2. Визначити індивідуальний харчовий раціон.
3. Скласти добовий раціон, користуючись таблицею складу харчових продуктів та їх калорійністю.
4. Скласти меню при чотириразовому харчуванні.
5. Обґрунтувати необхідність оволодіння навичками складання меню у повсякденному житті.

Основна література: 9

Практичне заняття 8

Тема: Особливості травлення та обміну речовин і енергії

Практична робота №9. Визначення норми основного обміну та ступеню його відхилення

1. За допомогою ростоміру визначте зріст.
2. За допомогою терезів визначте масу тіла.
3. За допомогою відповідної формули (рівняння Гарріса-Бенедикта) обчисліть величину основного обміну в ккал за добу.
4. Зробіть висновки про ступінь відхилення вашого основного обміну.

Практична робота №10. Характеристика харчового продукту по його етикетці

1. Визначити законність товару за допомогою розрахованої контрольної цифри у штрих-кодi.
2. Визначити країну-виробника запропонованого продукту харчування (використовуючи штрих-код).
3. Встановити термін придатності продукту.

4. Охарактеризувати харчові добавки, які містяться у даному продукті, використовуючи довідникові дані.

Самоконтроль 4. Анатомія і фізіологія органів травлення

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 9

Тема: Анатомія і фізіологія органів виділення. Фізіологія шкіри

1. Підготуйте відповідь на запитання.

1. Назвіть органи і шляхи виділення продуктів обміну речовин.
2. Охарактеризуйте будову і функції органів сечової системи.
3. Визначте взаємозв'язок будови і функцій нефрону.
4. Поясніть механізм сечоутворення.
5. Порівняйте склад первинної і вторинної сечі.
6. У чому полягає регуляція процесу сечоутворення?
7. Назвіть хвороби сечової системи та їх симптоми. У чому полягає профілактика цих захворювань?
8. Визначте взаємозв'язок будови і функцій шкіри.
9. Поясніть механізм терморегуляції.
10. Назвіть хвороби шкіри та їх причини. У чому полягає профілактика цих захворювань?
11. Охарактеризуйте ураження шкіри та першу допомогу при них.

Самоконтроль 5. Фізіологія органів виділення

Основна література: 9, 10

Змістовий модуль III. БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.

Практичне заняття 10

Тема: Фізіологія нервової системи. Вища нервова діяльність

Практична робота №11. Методика визначення властивостей уваги

1. Визначити рівень стійкості уваги.
2. Визначити рівень обсягу уваги.
3. Обґрунтувати необхідність знань про власні особливості уваги.
4. Розробити систему рекомендацій щодо розвитку основних властивостей уваги.

Самоконтроль 6. Фізіологія нервової системи. ВНД

Основна література: 9, 10

Практичне заняття 11

Тема: Анатомія і фізіологія аналізаторів

Практична робота №12. Методика визначення порогу слухової чутливості

1. Визначити абсолютний поріг слуху.
2. Продемонструвати слухову адаптацію.
3. Заповнити таблицю «Визначення порогу слухової чутливості».
4. Розробити систему рекомендацій щодо гігієни слухового аналізатору в умовах шкільного навчання

Самоконтроль 7. Анатомія і фізіологія аналізаторів

Основна література: 9, 10

7. Самостійна робота

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ

1. Перша допомога при ударах, розтягненні зв'язок, вивихах, переломах.
2. Запобігання викривленню хребта і розвитку плоскостопості.
3. Недостатній рівень рухової активності – гіподинамія як фактор ризику.
4. Хвороби пов'язані із порушенням імунної системи.
5. Поширення мікробів у природі. Мікрофлора ґрунту, води, повітря.
6. Мікрофлора тіла здорової людини.
7. ВІЛ-інфекція. Епідемічна ситуація у світі та в Україні.

Змістовий модуль II. ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ) ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

1. Запобігання краплинно-інфекційним захворюванням. Перша допомога при зупинці дихання.
2. Запобігання глистяним та шлунково-кишковим захворюванням, харчовим отруєнням.
3. Значення вітамінів.
4. Раціональне харчування дітей різного віку. Особливості харчування хворої дитини.
5. Запальні явища сечовидільної системи. Утворення каменів у нирках.
6. Венеричні хвороби та їх профілактика.
7. Причини і наслідки ожиріння і схуднення.
8. Шкідливий вплив куріння на серце і судини.
9. Профілактика і перша допомога при сонячних ударах, опіках, обмороженні.
10. Загартовування, гімнастика та фізична культура дітей.

Змістовий модуль III. БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.

1. Значення нервової системи в регуляції і узгодженості функцій організму людини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем
2. Роль І.М.Сеченова і І.П.Павлова у створенні вчення про ВНД
3. ВНД – основа поведінки людини.
4. Свідомість – як функція мозку.
5. Сон, його значення. Фізіологія сну.
6. Шкідливий вплив куріння, наркотиків та вживання алкоголю на нервову систему.
7. Захворювання наркоманій і токсикоманією, запобігання їм.
8. Роль соціальних факторів і профілактичної медицини для довголіття людини.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ. ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ		
Тема 1. Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи.	Практичне заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи.	Практичне заняття, модульний контроль	5
Змістовий модуль II. ВЧЕННЯ ПРО ВНУТРІШНІ ОРГАНИ (СПЛАНХНОЛОГІЯ) ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА		
Тема 3. Особливості будови і функції органів дихання дитини.	Практичне заняття, модульний контроль	5
Тема 4. Морфо-функціональні особливості крові та кровообігу організму дитини.	Практичне заняття, модульний контроль	
Тема 5. Морфо-функціональні особливості видільної системи людини. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри дитини.	Практичне заняття, модульний контроль	5
Тема 6. Морфо-функціональні особливості органів травної системи, Обмін речовин та енергії.	Практичне заняття, модульний контроль	
Змістовий модуль III. БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ. ВИЩА НЕРВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.		
Тема 7. Анатомія і фізіологія нервової системи.	Практичне заняття, модульний контроль	5
Тема 8. Роль соціальних факторів і профілактичної медицини	Практичне заняття, модульний контроль	5
Разом: 54 год.	Разом: 30 балів	

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **30 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1. і 8.2.

Таблиця 8.1.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	12
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30

Таблиця 8.2.

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	Відмінно
Достатній	20-27	Добре
Середній	11-19	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

**Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни
«Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії»**

1. Особливості стану здоров'я населення України.
2. Шкідливий вплив куріння й вживання алкоголю на серце і судини.
3. Сумісність основних продуктів у харчуванні здорової людини, їх баланс.
4. Біологічна програма людини. Довголіття і старіння.
5. Вплив праці, фізичної культури і спорту на будову кісток і скелету в цілому.
6. Специфічні риси будови і функції скелету людини у зв'язку з прямоходінням, типами статури, впливом факторів зовнішнього середовища.
7. Вплив праці, фізичної культури і спорту на будову м'язів.
8. Аномалії (вади) розвитку серця.
9. Атеросклероз та причини його виникнення (роль холестерину та жирних кислот в органічних змінах стінок судин).
10. Вплив куріння та вживання алкоголю на травлення.
11. Недостатнє харчування та його наслідки: дистрофія, обмеження росту, затримка статевого дозрівання.
12. Малорухливий спосіб життя та його вплив на розвиток організму.
13. Суть і значення травлення. Вплив сучасних продуктів харчування на здоров'я людини.
14. Стрес і здоров'я.
15. Свідомість – як функція мозку.
16. Механізм виникнення цукрового діабету. Його прояви, та профілактика.
17. Вітаміни та їх значення для організму.
18. Вплив комп'ютера на зоровий аналізатор.
19. Шкідливий вплив куріння, наркотиків та вживання алкоголю на нервову систему.
20. ВІЛ-інфекція в Україні.
21. Генетично-модифіковані організми та їх вплив на здоров'я людини
22. Раціональне харчування, як спосіб збереження здоров'я

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• Семінарські.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 10.1, табл. 10.2.

Таблиця 10.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності	Бал	Σ балів
1. Відвідування лекцій	1	10 x 1 = 10
2. Відвідування практичних робіт	1	11 x 1 = 11
3. Виконання практичних робіт	10	11 x 10 = 110
4. Самостійна робота	5	6 x 10 = 30
5. Виконання мод. контр. роботи	25	3 x 25 = 75
6. ІНДЗ	30	30
РАЗОМ БАЛІВ		266

- Розрахунок коефіцієнту: $266 : 100 = 2,6$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 10.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття та самостійна робота										Вид контролю
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		ПМК
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
10	15	15	10	15	10	10	15	15	15	
МКР 1 – 25 балів			МКР 2 – 25 балів					МКР 3 – 25 балів		
Відвідування – 21 бал										
ІНДЗ – 30 балів										

Коефіцієнт – 2,6

12. Методичне забезпечення

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії».

13. Питання до модульного контролю

1. Короткий історичний розвиток анатомії і фізіології як наук.
2. Клітина людського організму: будова і функції.
3. Процеси життєдіяльності клітин людського організму.
4. Рівні організації організму людини.
5. Статеві клітини. Особливості їх будови і розвитку.
6. Запліднення. Етапи онтогенезу. Ембріогенез.
7. Загальна будова опорно-рухового апарату та його функції.
8. Форма, будова, хімічний склад кісток.
9. Типи з'єднання кісток.
10. Загальна будова скелету людини.
11. Загальна будова скелетних м'язів та їх функції.
12. Актино-міозинний комплекс скелетних м'язів: особливості будови та функції.
13. Групи м'язів людського організму.
14. Динамічна і статична робота м'язів.
15. Викривлення хребта: види, причини, профілактика.
16. Постава: правильна, неправильна. Зміни в організмі людини при неправильній поставі.
17. Плоскостопість: причини, профілактика.
18. Вивих: причини, перша допомога.
19. Розтягнення зв'язок: причини, перша допомога.
20. Переломи кісток (відкриті, закриті): причини, перша допомога.
21. Внутрішнє середовище організму.
22. Кров: функції, склад, кількість. Вікові особливості крові.
23. Лімфа: функції, склад.
24. Плазма крові: склад, функції.
25. Будова і функції еритроцитів.

26. Будова і функції лейкоцитів.
27. Будова і функції тромбоцитів.
28. Органи серцево-судинної системи: будова, функції.
29. Форма, положення, будова і функції серця.
30. Робота серця. Цикл серцевої діяльності.
31. Будова і функції судинної системи.
32. Велике коло кровообігу.
33. Мале коло кровообігу.
34. Особливості кровообігу у плода.
35. Серцево-судинні захворювання: причини, профілактика.
36. Типи кровотеч: ознаки, причини, перша допомога.
37. Біологічне значення дихання.
38. Будова органів дихання. Вікові особливості органів дихання.
39. Механізм дихальних рухів.
40. Газообмін у легенях і тканинах.
41. Нервова і гуморальна регуляція дихання.
42. Хвороби дихальної системи та заходи запобігання їм.
43. Перша допомога при ураженні органів дихання.
44. Реанімаційні заходи при зупинці серця і дихання.
45. Біологічне значення травлення.
46. Будова і функції органів травлення.
47. Травлення в ротовій порожнині.
48. Травлення в порожнині шлунка.
49. Травлення в тонкій кишці.
50. Печінка, її роль у процесах травлення.
51. Підшлункова залоза, її роль у процесах травлення.
52. Зміна харчових решток у товстій кишці.
53. Шлунково-кишкові захворювання: причини, ознаки, профілактика.
54. Перша допомога при харчових отруєннях.
55. Вітаміни та їх значення для організму.
56. Виділення - кінцевий етап обміну речовин.
57. Сечовидільна система: будова, функції.
58. Будова і функції нирок.
59. Нефрон - найменша структурно-функціональна одиниця нирки.
60. Механізм утворення сечі, її склад та виведення з організму.
61. Захворювання сечовидільної системи та їх запобігання.
62. Будова і функції шкіри.
63. Захворювання шкіри та їх запобігання.
64. Ураження шкіри (тепловий удар, переохолодження, обмороження, електротравма, опіки) та перша допомога.
65. Біологічне значення і загальний план будови нервової системи.
66. Поняття про рефлекс. Рефлекторна дуга.
67. Будова і функції спинного мозку.
68. Будова і функції головного мозку. Будова і функції кори великих півкуль головного мозку.
69. Безумовні і умовні рефлекси. Гальмування умовних рефлексів.
70. Вчення про ВНД. Вікові особливості ВНД.
71. Типи ВНД. Темперамент та його види.
72. Увага та її властивості.
73. Пам'ять та її властивості. Класифікація видів пам'яті.
74. Хвороби нервової системи людини: причини, ознаки.
75. Загальна будова і функції аналізаторів.
76. Зоровий аналізатор: будова, функції.

- 77.Порушення зору (природжені і набуті). Травми очей та їхні порушення, перша допомога.
78. Слуховий аналізатор: будова, функції. Хвороби слухового аналізатора: причини, профілактика.
79. Вестибулярний апарат: будова, функції.
80. Будова і функції рецепторів шкіри.
81. Будова і функції нюхового аналізатора.
82. Будова і функції смакового аналізатора.

14. Рекомендована література

Базова

1. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. - К.: Професіонал, 2003.- 480 с.
2. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я. Навчальний посібник. 5-е видання, виправлене та доповнене. - К., Арістей, 2008. - 616с.
3. Петришина О.Л., Попова К.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. - К.: Вища школа, 1982. – 192 с.
4. Хрипкова А.Г. Вікова фізіологія. - К.: Вища школа, 1982. - 272 с.

Допоміжна

1. Алексеева Т.И. Географическая среда и биология человека. - М.: Минск, 1972. – 302 с.
2. Андреев Ю.А. Три кита здоровья. - М.: Физкультура и спорт, 1991. - 336 с.
3. Аронов Д.М. Как предупредить болезни сердца. - М.: Знание, 1978. – 96 с.
4. Афцелиус Б. Анатомия клетки. Перев. с англ.- М.: Просвещение, 1968. - 280 с.
5. Биология. /Под ред. Сопера. В 3 т. - М.: Мир, 1990.
6. Верхраторський С.А. Історія медицини. – К.: Вища школа, 1983. – 384 с.
7. Вилли К., Детье В. Біологія. Пер. с англ. - М.: Мир, 1974. - 310 с.
8. Душанин С.А., Иващенко Л.Я., Пирогова Е.А. Тренировочные программы для здоровья. - К.: "Здоровья", 1985. - 32 с.
9. Киеня А.И., Бандажевский Ю.И. Здоровый человек: основные показатели: Справ. - Мн.: ИП "Экоперспектива", 1997. - 108 с.
10. Краткая медицинская энциклопедия. / Гл. ред. Б.В. Петровский. 2-е изд. – М.: Сов. энцикл, 1989. - 510 с.
11. Лозинский В.С. Учитесь быть здоровым. - К.: Центр здоровья, 1993. – 160 с.
12. Мак-Моррей У. Обмен веществ у человека. - М.: Мир, 1980. - 280 с.
13. Маркосян А.А. Физиология. – М.: Медицина, 1975. – 351 с.
14. Массаргін А.Г., Массаргін В.Г., Гончарова В.М. Анатомія і фізіологія людини. - К.: Радянська школа, 1975. - 167 с.
15. Могилевский Б.Л. Охотники за истиной. Три повести о великих русских учёных. – Н. Пирогове, И.Сеченове, И.Мечникове. - М.: Просвещение, 1968. - 145 с.
16. Муравов И.В. Оздоровительные эффекты физической культуры и спорта. - К.: Здоровье, 1989. – 268 с.
17. Нормальная физиология / Под. ред. В.А.Полянского. - М.: Медицина, 1989. - 170 с.
18. Патологическая физиология / Под. ред. Н.Н.Зайко. - К. Вища школа, 1985. - 260 с.
19. Резвинова Л.И. Детское диетическое питание. - К.: УкрИНТЭн, 1993. - 39 с.
20. Сеченов И.М. Рефлексы головного мозга. - М.: АН СССР, 1981. – 99 с.
21. Тепперман Дж., Тепперман Х. Физиология обмена веществ и эндокринной системы. М.: Мир, 1989. - 350 с.
22. Харрисон Д., Уайнер Д., Теннер Д. и др. Биология человека. - М.: Мир, 1979. – 611 с.
23. Хочу быть здоровым: Справ. изд. / П.Г. Отрощенко, В.О. Мовчанюк, И.И. Никберг и др. - К.: Лыбидь, 1991. - 136 с.
24. Шапошникова В.И. Биоритмы - часы здоровья. - М.: Сов. спорт, 1991. - 63 с.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Анатомія, фізіологія та основи медицини у хореографії»

Укладач: *Омері Ірина Дмитрівна*, кандидат біологічних наук, доцент кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка